

Шкільна освіта

1. Право громадян України на освіту

Статтею 3 Закону України «Про освіту» визначено, що громадяни України мають право на безкоштовну освіту в усіх державних навчальних закладах незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин.

Статтею 60 Закону України «Про освіту» встановлено, що батьки або особи, які їх замінюють, мають право: вибрати навчальний заклад для неповнолітніх дітей; обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування навчальних закладів; звертатися до державних органів управління освітою з питань навчання, виховання дітей; захищати у відповідних державних органах і суді законні інтереси своїх дітей.

Разом з тим, частиною третьою статті 150 Сімейного Кодексу України визначено, що батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя; у частині третій статті 59 Закону України «Про освіту» зазначено, що батьки сприяють здобуттю дітьми освіти у навчальних закладах.

Статтею 14 Закону України «Про освіту» встановлено, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в галузі освіти організують облік дітей дошкільного та шкільного віку, контролюють виконання вимог щодо навчання дітей у навчальних закладах; створюють належні умови за місцем проживання для виховання дітей, молоді, розвитку здібностей, задоволення їх інтересів.

Таким чином, ці норми законодавства зобов'язують місцеві органи влади створити належні умови для навчання і виховання дитини з особливими потребами та надають батькам право вимагати від органів влади створення цих умов.

2. Як правило, зарахування учнів до загальноосвітніх навчальних закладів здійснюється з 6 років, що регламентовано статтею 20 Закону України «Про освіту». Тому, якщо дитині на 1 вересня виповнилося 6 років, батьки подають заяву до обраного ними навчального закладу та відстежують її обов'язкову реєстрацію.

3. Якщо батьки знають про особливі потреби своєї дитини, рекомендується за рік до того, як дитина піде до школи, подати заяву про зарахування її на навчання разом з висновком ПМПК, у якому зазначені особливі потреби дитини.

Це необхідно для того, щоб адміністрація школи спільно з відповідним органом управління освітою мали час створити відповідні умови для перебування та навчання дитини з особливими потребами (архітектурна доступність, безбар'єрність та зонування простору, введення додаткових посад, створення інклюзивних або спеціальних класів).

4. У разі відмови директора навчального закладу зарахувати дитину з особливими потребами до школи, батьки повинні вимагати письмову відповідь із зазначенням причин відмови.

5. Згідно з пунктом 57 Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 964, учень початкової школи, який протягом одного року навчання не засвоїв програмний матеріал, за поданням педагогічної ради та згодою батьків (осіб, які їх замінюють) направляється для обстеження фахівцями відповідної психолого-медико-педагогічної консультації з метою визначення необхідних додаткових послуг для дитини. За висновками зазначеної консультації такі учні можуть продовжувати навчання за індивідуальними навчальними планами і програмами за згодою батьків (осіб, які їх замінюють).

6. Висновок ПМПК є підставою для створення інклюзивних або спеціальних класів, надання додаткових корекційних послуг дитині в інклюзивному класі та додаткового фінансування школи, в якій навчається дитина з особливими потребами.

Регламентується:

постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872; «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»,

постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2015 р. № 435 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами» (зокрема, встановлено, що коефіцієнт фінансування учнів з особливими потребами, які навчаються у класах з інклюзивним навчанням та у спеціальних класах загальноосвітніх навчальних закладів, збільшено у 2,5 рази у порівнянні з фінансуванням навчальних потреб учнів загальноосвітньої школи).

7. Якщо батьки не згодні з висновком ПМПК місцевого рівня, вони можуть звернутись за консультацією до центральної ПМПК, рішення якої є остаточним.

8. Якщо батьки відмовляються від отримання висновку ПМПК, дитина має право навчатися в обраній батьками школі, але при цьому додаткові послуги їй надаватися не будуть, оскільки не дотримується встановлений порядок для виділення додаткових коштів для цієї дитини.

9. Якщо у навчальному закладі не створено умов для зарахування та навчання дитини з особливими потребами, директор школи разом з батьками звертаються до відповідного органу управління освітою, яке вирішує питання про створення таких умов, або рекомендує батькам інший найближчий до місця проживання навчальний заклад, де відповідні умови вже створено.

10. Якщо з урахуванням особливостей навчально-пізнавальної діяльності учню потрібен асистент дитини, то таку функцію може виконувати один із батьків (особа, яка їх замінює) або особа, зазначена у заяві батьків.

Регламентується статтею 59 Закону України «Про освіту», статтею 12 Закону України «Про охорону дитинства», листом Міністерства освіти і науки України від 05.06. 2015 № 1/9-280 «Про організацію навчально-виховного процесу для учнів з особливими освітніми потребами загальноосвітніх навчальних закладів у 2015/2016 навчальному році».